

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

*Nu laat u, Heer, uw dienaar in vrede heengaan, zoals u hebt beloofd.
Want met eigen ogen heb ik de redding gezien.*

Lc 2:29-30a

Op deze laatste zondag van dit jaar luisteren we vandaag naar de lofzang van Simeon en het gebed van Hanna. Simeon en Hanna horen bij de profetische stemmen van Israël. Simeon, zo schrijft Lucas, was rechtvaardig en vroom. Gods Geest ruste op hem en hij leeft in de verwachting dat hij niet sterven zou voordat Gods troost geopenbaard zal worden. Hanna is een profetes. Ze is elke dag te vinden in de tempel om te bidden en te vasten. In de aanblik van het Christuskind herkennen Simeon en Hanna dat er een licht is opgegaan voor alle volken. Dat er weer hoop is voor de wereld. Door Jezus zien ze hun eigen leven in een nieuw licht. Simeon en Hanna: twee mensen die Gods redding blijven verwachten, die blijven bidden en danken.

Ik begin vandaag met de lofzang van Simeon. De lofzang van Simeon is een lied dat stilte ademt. In kloosters wordt het elke dag bij de dagsluiting, wanneer de zon is ondergegaan, gezongen. 'Laat mij nu in vrede heengaan'. Het heeft me vaak ontroerd: de laatste klanken van het lied van Simeon die de ruimte van de kapel vullen, en daarna totale stilte. Het licht gaat uit... enkele monniken blijven nog even om te mediteren, voordat ze één voor één verdwijnen in de kloostergangen, om zich over te geven aan de stilte van de nacht. Zoals Psalm 4 ook zingt: 'in vrede zal ik gaan liggen en weldra slapen, want U alleen, Here, doet mij veilig wonen' (Ps 4:9 HSV). Je met een gerust hart overgeven aan God, in vrede kunnen gaan, omdat je Gods licht en goedheid hebt gezien. De lofzang van Simeon nodigt je uit om dit jaar in vrede af te sluiten.

Maar ervaren wij die vrede wel? Wij leven vandaag in een wereld in barensnood, een wereld die zucht naar rust en vrede. Sinds de jaren 30 was de dreiging van oorlog nog nooit zo groot. Het onbezorgde leven kabbelt nu door, maar hoe lang nog? Steeds vaker gaan er stemmen op in onze maatschappij die oproepen tot waakzaamheid en realisme. Dat ook wij ons voor moeten voorbereiden op een tijd van onzekerheid, dat oorlog in Europa zomaar realiteit kan worden. En dat maakt ons onrustig. Het houdt ons bezig. Daarom is het goed dat we vandaag de lofzang van Simeon mogen lezen met elkaar. Want de woorden van Simeon nodigen je uit om midden in de onrust en een wereld in rep en roer vrede te vinden bij God.

Lucas vertelt hoe Jozef en Maria veertig dagen na de geboorte naar Jeruzalem gaan om daar hun zoon aan de priester aan te bieden. Alles verloopt volgens de vaste patronen en gewoonten van die dagen. Want zo stond het in de wet van Mozes. We vinden die wetten in Leviticus 12. Na de bevalling bleven vrouwen 40 dagen onrein. In de periode van onreinheid mochten ze niet in aanraking komen met het heilige. Pas nadat de onreinheid voorbij is, zo schrijven de wetten voor, moeten de jonge ouders zich tot de priester wenden om een offer aan te bieden. We merken al gelijk dat Jozef en Maria arm waren. Want ze hebben niet het voornemen om een ram aan te bieden als offer, zoals de wetten in Leviticus aanraden, maar een koppel tortelduiven of twee jonge gewone duiven (Lc 2:24).

Jezus is ongeveer zes weken oud wanneer Jozef en Maria hem naar de tempel brengen om hem aan te bieden aan de dienstdoende priester. Maar het loopt allemaal anders. Lucas begint te vertellen over een zekere man die Simeon heette. Simeon is geen priester of Leviet, geen vooraanstaand man. Lucas vertelt vier dingen over Simeon: dat hij rechtvaardig en vroom is, dat hij uitzag naar de tijd waarop God zijn volk eindelijk zou vertroosten, en dat de Heilige Geest op hem rustte. De naam Simeon betekent zoiets als 'luisteraar'. Door de traditie en de associatie met Hanna die hoogbejaard is, zijn we dit verhaal in Lucas door een bepaalde bril gaan lezen. Maar Lucas zegt nergens dat Simeon oud is. Lucas zet Simeon neer als een voorbeeld van een rechtvaardig mens, iemand die zich volledig houdt aan Gods geboden, en die hier beeld is van de verwachting van Israël.

Simeon is iemand die aandachtig luistert. 'Hij wachtte', schrijft Lucas, op de troost van Israël (Lc 2:25). Zoals Jesaja gezegd had: 'troost, troost mijn volk, zegt jullie God' (Jes 40:1). Simeon is een voorbeeldig voorbeeld van trouw en geloof. Hij is vroom en rechtvaardig, hij leeft naar Gods geboden. Gods Geest rust zelfs op hem. En toch blijft Gods troost op zich wachten. Ook wij ervaren soms veel dorheid en droogheid in ons leven, een wachten dat blijft duren. We zien zoveel onrecht om ons heen, de tijden zijn zo donker... het verlies ook van dierbare mensen en dat verlangen in je hart: wanneer zult U mij troosten, wanneer zal ik weer vreugde ervaren?

Simeon straalt geduld uit, wijsheid ook. Wachten op God, ook als de troost waar je zo naar verlangt nog uitblijft, straalt kracht uit, en een diepgeworteld geloof. Simeon blijft wachten, hij blijft uitzien naar de dag waarop God alles omkeert. En terwijl de machten van die tijd zich roeren, stroomt zijn hart vol met de kracht van de heilige Geest, die in hem de hoop wakker houdt. Dit is wat de Geest hem ingeeft: dat hij met eigen ogen zal zien hoe Gods beloften vervuld worden. Hij zal niet sterven voordat Hij Gods glorie zelf aanschouwd heeft. Gedreven door de Geest trekt hij naar de tempel. En wanneer hij Jozef en Maria naar binnen ziet gaan om hun zoon op te laten dragen, loopt hij op hen af; hij neemt het kind in zijn armen en begint hij te zingen:

Nu, laat u Heer, uw dienaar in vrede heengaan zoals u hebt beloofd.

Het Griekse werkwoord dat Lucas hier gebruikt betekent in de eerste plaats: 'vrijmaken', 'ontheffen', 'ontbinden', 'ontlasten' of 'laten gaan'. Simeon is iemand die dag in dag uit God heeft gediend als een wachter in donkere tijden. Vurig is hij Gods redding blijven verwachten. Hij bleef uitzien naar de nieuwe morgen. En dat geldt ook voor Hanna die later in het verhaal ter sprake komt. Deze man en deze vrouw hebben in hun generatie het gebed en de lofzang levend gehouden. Maar nu Simeon het Christuskind heeft gezien is hij vrij. De last van het wachten is ontbonden. Hij kan nu in vrede zijn weg vervolgen.

Bij die vrede wil ik even stil staan. We leven in een wereld die vol is van strijd en donkere dreiging. Elke keer ontvlamt de oorlog weer. We bedenken akkoorden en resoluties, doen aan bewapening om de strijd te stoppen en toch... telkens maar weer ontvlamt de strijd. Het Midden-Oosten is één kruitvat vol bittere ellende. De moedeloosheid en gelatenheid neemt toe, ook in onze harten. Zullen wij in ons leven

nog een wereld ervaren mogen, waar het gebeuren mag: vrede voor alle mensen die God liefheeft? Een wereld waar mensen veilig mogen wonen?

Wanneer Simeon het Christuskind in zijn armen heeft, is keizer Augustus nog steeds aan de macht. Er is nog niets veranderd voor de mensen in Israël. Ze leven nog steeds onder de onderdrukking door de Romeinen. En toch zingt Simeon dat hij in vrede kan gaan. Omdat hij in het Christuskind een diepe, en volkomen vrede vindt; een gevoel van rust die hij nog nooit eerder ervaren heeft. Veel later, zou Jezus aan zijn leerlingen zeggen: 'mijn vrede geef ik jullie, zoals de wereld die niet geven kan' (Joh 14:27). De vrede die we vinden in Christus is niet van deze wereld; het is een vrede die van God uitgaat; een vrede die elk menselijk verstand, alle denken en doen overstijgt. Een vrede die diep ingrijpt in ons bestaan. In zijn vrede vinden we rust en vertrouwen, de kracht om in deze wereld wachters te zijn zoals Simeon en Hanna. Mensen die blijven bidden, mensen die blijven zingen van Gods gerechtigheid en trouw.

Hoe heb je die vrede mogen ervaren in het afgelopen jaar? Kun je zeggen dat de vrede van Christus leeft in je hart, kun je net als Simeon zeggen dat je in vrede kunt gaan omdat je het bevrijdend woord van God gehoord hebt? Omdat je de vrede van Christus ervaren hebt, ondanks alles wat je overkomen mag aan verdriet, aan zorgen of teleurstelling.

Simeon ziet zijn leven in een ander licht, nu hij het Christuskind gezien heeft. De lang verwachte belofte die hij vastgehouden heeft in zijn hart maakt plaats voor een zeker weten: nu is Gods redding ophanden. Nu gaat er een licht op voor alle volken! En zo zal het ook zijn. Niet alleen de geboren Israëliet, maar ook de Samaritaanse vrouw, de tollenaar, de soldaat onder het kruis: ze vinden vrede en vergeving bij Jezus.

Maar Simeon kondigt niet alleen de redding aan die in Jezus aan het licht komt, maar ook het kruis. Want nadat hij Maria en Jozef zegent, spreekt hij deze profetie uit: 'Weet wel dat velen in Israël door hem ten val zullen komen of juist zullen opstaan. Hij zal een teken zijn dat betwist wordt, en zelf zult u als door een zwaard doorstoken worden. Zo zal de gezindheid van velen aan het licht komen' (Lc 2:34-35). En ook in deze woorden van Simeon klinkt Jesaja door, Jesaja die sprak over de rots waarover koningshuizen zouden struikelen:

Hij zal een heiligdom zijn, maar ook een steen waaraan men zich stoot, de rots waarover de twee koningshuizen van Israël struikelen, de valstrik en het net waarin de inwoners van Jeruzalem verstrikt raken. Velen zullen struikelen, ze komen ten val en worden vermorzeld, raken verstrikt en worden gevangen.

Jes 8:14-15

Het kruis is bevrijdend en aanstootgevend tegelijk, want het kruis brengt ook scheiding. Niet de autoriteiten, de leiders en de priesters zullen luisteren naar zijn stem. Zij zullen zich lelijk stoten. Eenvoudige mensen zullen zijn stem wel verstaan; zij zullen bij hem bevrijding en vergeving vinden, rust en vrede. Het zijn schokkende woorden die Simeon hier uitspreekt. Al bij zijn geboorte is zijn bestemming duidelijk: Christus komt in deze wereld binnen om haar te bevrijden door zijn eigen leven aan het hout te slaan. Pas als Maria onder het kruis staat zal ze begrijpen wat Simeon bedoelde met het zwaard dat haar hart zou doorklieven.

'Hij is een teken dat betwist zal worden', zegt Simeon. Zo was het toen, en zo is het nog steeds. Jezus is het teken geworden van Gods oneindige barmhartigheid. En nog altijd wordt het betwist. Maar wij mogen doen wat Simeon en Hanna deden. Wij mogen ons toevertrouwen aan dit teken waarmee God zijn bevrijding, zijn licht bekend maakt aan alle volken. Jezus wordt geboren om de schuld van deze wereld op zich te nemen. Hij zou niet schreeuwen of zijn stem verheffen. Het geknakte riet breekt hij niet af. Vol van vuur en Gods genade, zal hij deze wereld het recht doen laten kennen. Om gevangenen te bevrijden uit de kerkers van schuld en ellende is hij gekomen, om mensen die dwalen in het donker de ogen te openen. Een licht is hij voor alle volken, voor alle mensen van goede wil.

Ook Hanna treedt in dezelfde voetsporen als Simeon. Ook zij heeft de hoop en de verwachting levend gehouden. Ze is hoogbejaard, maar is elke dag in de tempel aanwezig om te bidden en te vasten. Dag en nacht, schrijft Lucas. Ook zij merkt Jozef en Maria op en komt naar hen toe. Ze doet wat de herders deden: ze brengt lof en eer aan God. Maar er is ook een verandering in haar te bemerken. Nu ook zij het Christuskind met eigen ogen gezien heeft, kan zij en wil zij niets anders dan erover getuigen. Aan alle mensen die de bevrijding van Jeruzalem verwachtten, vertelt zij wat ze gezien heeft: dat in dit kind een licht is opgegaan voor alle volken.

Simeon en Hanna: ze getuigen van Gods barmhartigheid en gerechtigheid omdat ze met eigen ogen Gods redding hebben gezien. Zij hebben vrede gevonden in het Christuskind. En zo mogen ook wij het nieuwe jaar ingaan: met open harten, vrijmoedig en blij. Omdat ook ons leven in een nieuw licht wordt gezet. In Christus vinden wij bevrijding en vrede. In Hem zijn we ook verbonden met elkaar.

Getuig dan ook van die vrede in kleine dingen: in een vriendelijk gebaar; door hulp te geven aan kwetsbare mensen. Vertel erover aan mensen met een open hart, aan mensen die wachten op bevrijding en troost. Moge de vrede van Christus u vreugde en blijdschap geven, ook in het nieuwe jaar. Mogen wij zo in vrede gaan, vertrouwend op God, wat de toekomst ook zal brengen.

Vrede zij u!